

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.  
VI ACa 2769/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w  
dniu 6 maja 2025 r.,

**oddala skargę.**

Elżbieta Karska

Marek Dobrowolski

Paweł Wojciechowski

## UZASADNIENIE

C. (dalej: „skarżący”) pismem z 18 lutego 2025 r., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznawania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wniósł skargę na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. VI ACa 2769/24, a wcześniej toczącej się pod sygn. I ACa 1570/23. Ponadto wniósł o zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w

Warszawie, aby w tej sprawie podjęto dalsze decyzje procesowe zmierzające do jej merytorycznego rozpoznania, w szczególności aby powodowi został doręczony odpis apelacji złożonej przez pozwanego, przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kwoty 20.000,00 zł, a także zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kosztów niniejszego postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że postępowanie trwa ponad pięć lat. Sprawa przed Sądem Apelacyjnym prowadzona jest przewlekłe, pomimo ponagleń od ponad roku sąd nie podjął czynności zmierzającej do jej rozpoznania, albowiem skarżącemu do chwili wniesienia skargi nie doręczono odpisu apelacji, która została wniesiona przez pozwanego w dniu 19 kwietnia 2023 r. wraz z wnioskiem o zwolnienie go z kosztów sądowych. Ponadto w dniu 20 czerwca 2023 r. skarżący złożył do Sądu Apelacyjnego wnioski o udzielenie zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego na czas trwania postępowania, poprzez zakazanie pozwanemu obciążania skarżącego opłatami związanymi z przysługującym skarżącemu prawem do domu jednorodzinnego wraz z prawem własności działki, na której jest on posadowiony. W dniu 23 czerwca 2023 r. Sąd zawiadomił o składzie rozpoznającym sprawę, wzywając jednocześnie pełnomocnika skarżącego do wykazania umocowania do jego reprezentacji w niniejszym postępowaniu przed sądem I instancji. Dnia 29 czerwca 2023 r. Sąd ponowił wezwanie do przedstawienia pełnomocnictwa do reprezentacji skarżącego. Pismem z 30 czerwca 2023 r. pełnomocnik skarżącego poinformował, że dokumentacja obejmująca prawidłowe umocowanie została złożona do akt sprawy wraz z pismami strony powodowej z 10 października 2019 r. oraz 22 października 2019 r., załączając jednocześnie ponownie w/w dokumenty oraz wnosząc o nadanie sprawie dalszego biegu, w szczególności poprzez rozpatrzenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia złożonego 20 czerwca 2023 r.

Pismem z dnia 6 września 2023 r. skarżący ponownie wniósł o nadanie sprawie dalszego biegu poprzez uwzględnienie wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia złożonego 20 czerwca 2023 r. oraz o zbadanie braków formalnych apelacji pozwanego, w tym rozpoznanie wniosku pozwanego

o zwolnienie od kosztów. W dniu 11 września 2023 r. został skarżącemu doręczony odpis postanowienia z 24 sierpnia 2023 r., w którym Sąd oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Po upływie czterech miesięcy, 2 stycznia 2024 r. – ze względu na niezbadanie braków formalnych apelacji oraz niedoręczenie jej odpisu – skarżący złożył pismo, w którym ponownie wniósł o nadanie sprawie dalszego biegu i zajął stanowisko wobec wniosku pozwanego o zwolnienie go od obowiązku wniesienia opłaty od apelacji, wnosząc o oddalenie tego wniosku. Po upływie kolejnych czterech miesięcy, skarżący 30 kwietnia 2024 r. zwrócił się do Przewodniczącego Wydziału I Cywilnego Sądu Apelacyjnego z prośbą o spowodowanie podjęcia czynności w niniejszym postępowaniu, zwracając uwagę na całokształt postępowania przed sądem II instancji od chwili wpływu do tego Sądu akt sprawy wraz z apelacją. Sąd Apelacyjny w dalszym ciągu nie podjął żadnych czynności w sprawie.

W dniu 28 maja 2024 r. skarżący ponownie wniósł o nadanie sprawie dalszego biegu w szczególności poprzez zbadanie braków formalnych apelacji pozwanego. Natomiast 5 lipca 2024 r. w Portalu Informacyjnym pojawiła się wzmianka o rozpoznaniu przez Referendarza Sądowego wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów w dniu 25 października 2023 r. Zdaniem skarżącego o ile postanowienie rzeczywiście zostało wydane w tej dacie, zostało ono opublikowane w Portalu Informacyjnym po upływie 9 miesięcy od jego wydania i po upływie 15 miesięcy od chwili złożenia wniosku. W konkluzji uzasadnienia skarżący wskazał, że już od prawie dwóch lat pozostaje w niepewności prawnej co do tego, czy apelacja pozwanego wywoła skutek. Znaczna opieszałość w czynnościach podejmowanych przez Sąd Apelacyjny, sprawia, że wyrok sądu I instancji nie uprawomocnił się ani nie został poddany merytorycznej kontroli. W niniejszej sprawie, zdaniem skarżącego, nie ma bowiem żadnych przeszkód formalnych, które uniemożliwiałyby sprawdzenie braków formalnych apelacji, a następnie jej doręczenie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie, wskazując w uzasadnieniu m.in., jakie czynności zostały dotychczas podjęte przez Sąd Apelacyjny w toku postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej, niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie podlega w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej złożoności sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego, zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Należy jednak zauważyć, że wskazana wyżej reguła stanowi jedynie ogólnie przyjęty standard orzecniczy, który może, choć wcale nie musi, znaleźć zastosowania w określonej sprawie. Sąd Najwyższy zwracał już kilkakrotnie uwagę, że przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania nie oznacza automatycznie wystąpienia stanu przewlekłości, gdyż dla jego stwierdzenia

konieczne jest zbadanie wszystkich okoliczności sprawy. Według zaprezentowanego w tym zakresie stanowiska, przy ustalaniu, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, m.in. terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Wymóg ten uniemożliwia dokonanie oceny przewlekłości postępowania w sposób mechaniczny, obligując tym samym do oceny indywidualnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz przy uwzględnieniu indywidualnego charakteru każdej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

W odniesieniu do rozpoznawanej sprawy, mając na uwadze powołane przepisy i orzecznictwo, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym stwierdza, że całłościowa ocena analizowanego postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nie pozwala przyjąć, że jest ono prowadzone przewlekłe. W świetle znanych Sądowi Najwyższemu okoliczności w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 5 czerwca 2023 r., tego dnia sprawa została również zarejestrowana w systemie SLPS i wylosowano sędziego referenta. W dniu 6 czerwca 2023 r. sprawę wpisano do repertorium ACa. Następnie w dniu 19 czerwca 2023 r. dokonano sprawdzenia warunków formalnych i fiskalnych apelacji i wezwano pełnomocnika powoda do wykazania umocowania do reprezentacji powoda w niniejszym postępowaniu poprzez przedłożenie odpowiednich dokumentów w oryginale lub prawidłowo poświadczonych za zgodność z oryginałem w terminie tygodniowym pod rygorem

uznania za niewykazane. Ponadto powiadomiono strony o składzie Sądu wylosowanym do rozpoznania sprawy.

W dniu 23 czerwca 2023 r. wpłynął wniosek skarżącego o udzielenie zabezpieczenia. Zarządzeniem z 29 czerwca 2023 r. wezwano pełnomocnika skarżącego do przedstawienia pełnomocnictwa do reprezentacji powoda w terminie jednego tygodnia pod rygorem zwrotu wniosku o zabezpieczenie. W dniu 5 lipca 2023 r. braki pełnomocnictwa zostały przez stronę uzupełnione. Pismem z 28 lipca 2023 r. strona pozwana powiadomiła o zmianie syndyka wyznaczonego do prowadzenia postępowania upadłościowego. Zarządzeniem z 8 sierpnia 2023 r. odpis wniosku o zabezpieczenie doręczono pełnomocnikowi pozwanego, zobowiązując go do udzielenia odpowiedzi na wniosek w terminie tygodnia. Pismem z 11 sierpnia 2023 r. pozwany wniósł o oddalenie wniosku o zabezpieczenie. Postanowieniem z 24 sierpnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił wniosek powoda o zabezpieczenie. Pismem z 11 września 2023 r. skarżący złożył pismo przygotowawcze, które zarządzeniem z 15 września 2023 r. zostało zwrócone, ponieważ zostało wniesione bez zgody Przewodniczącego. Postanowieniem z 25 października 2023 r. referendarz sądowy w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie zwolnił syndyka masy upadłości od opłaty od apelacji ponad kwotę 5.000 zł i w pozostałym zakresie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił.

Zarządzenie o doręczeniu odpisu postanowienia zostało jednak wykonane dopiero w dniu 5 lipca 2024 r. W tym czasie do akt podłożono również pisma powoda z 5 stycznia 2024 r., 28 maja 2024 r. i 6 czerwca 2024 r., wnoszące o nadanie sprawie dalszego biegu. Zarządzeniem z 5 lipca 2024 r. sprawa została skierowana ponownie do wylosowania nowego sędziego referenta wobec zakończenia orzekania dotychczasowego sędziego w Wydziale I Cywilnym. Tego samego dnia wylosowano nowego sędziego referenta, a sprawę wpisano pod nowy numer ACa w Wydziale VI. Pismem z 19 lipca 2024 r. zawiadomiono sąd o uiszczeniu opłaty od apelacji. Pismem z 13 grudnia 2024 r. powód wniósł o doręczenie odpisu apelacji, pismo zostało podłożone do akt w dniu 26 lutego 2025 r. Zarządzeniem z 27 lutego 2025 r. podjęto decyzję o doręczeniu stronie powodowej odpisu apelacji oraz wyznaczeniu pozostałych członków składu orzekającego do jej

rozpoznania. Natomiast zarządzeniem z 9 marca 2025 r. termin rozprawy apelacyjnej wyznaczono na dzień 19 maja 2025 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron, informując ich jednocześnie o wylosowanym składzie sądu do rozpoznania sprawy.

Dla oceny czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy (przytoczone wyżej, choć część z nich nastąpiła dopiero po wpływie skargi na przewlekłość postępowania).

Nie ulega wątpliwości, że niektóre czynności powinny zostać przeprowadzone z większą sprawnością organizacyjną, w szczególności w zakresie terminowości doręczenia stronom odpisu postanowienia z 24 sierpnia 2023 r. w przedmiocie zabezpieczenia lub postanowienia z 25 października 2023 r. w przedmiocie rozpoznania wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych, to jednak całościowa analiza przebiegu postępowania apelacyjnego nie daje podstaw do stwierdzenia jego przewlekłości. Sąd Apelacyjny konsekwentnie podejmował niezbędne czynności w celu zapewnienia formalnej gotowości sprawy do rozpoznania. Działania takie – choć rozciągnięte w czasie – nie mogą być całościowo uznane za przejaw wadliwego procedowania, którego rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

W świetle powyższych ustaleń i przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie można zatem stwierdzić, że zachodzą podstawy do stwierdzenia, że została spełniona, powoływana w orzecznictwie przesłanka wielomiesięcznej beczynności Sądu, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy. Wskazać też należy, iż utrwalone

orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok ETPC z dnia 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok ETPC z dnia 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadiu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok ETPC z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77).

Sąd Najwyższy nie neguje, że czas trwania postępowania w sprawie może nie być przez skarżącego postrzegany jako zadowalający. Sprawa przed Sądem I instancji trwała 3 lata i 6 miesięcy, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie rok i 8 miesięcy (do daty wniesienia skargi na przewlekłość). Choć łącznie upłynął już okres ponad 5 lat oczekiwania na uzyskanie prawomocnego rozstrzygnięcia, to jednak w ocenie Sądu Najwyższego w postępowaniu apelacyjnym zostały podjęte czynności zmierzające do wydania prawomocnego rozstrzygnięcia, a także został rozpoznany istotny dla interesu strony powodowej, wniosek o udzielenie zabezpieczenia. Dlatego też upływ czasu poprzedzający rozpoznanie sprawy trudno uznać za bezczynność Sądu Apelacyjnego naruszającą prawo skarżącego do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki. Ostatecznie Sąd Apelacyjny (już po wpływie skargi na przewlekłość postępowania) wyznaczył także termin rozprawy na 19 maja 2025 r., co rokuje jej rychłe zakończenie w tym roku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Elżbieta Karska

Marek Dobrowolski

Paweł Wojciechowski

sh

[r.g.]